

Humanas Tillgänglighetsbarometer 2015

Humana

Inledning

Nu har fem år gått sedan vi med Humanas Tillgänglighetsbarometer för första gången tog temperaturen på kommunernas arbete med att förbättra tillgängligheten. Trots att många kommuner arbetar systematiskt med att förbättra tillgängligheten, så pekar resultaten tyvärr på att alltför lite händer i många kommuner. Flera av frågorna som ingår i årets undersökning har funnits med sedan 2010, och på flera av områdena har utvecklingen inte gått framåt.

Vid årsskiftet trädde lagen om att otillgänglighet ska klassas som diskriminering i kraft. I praktiken innebär den att en aktör kan ställas inför domstol om den inte vidtagit skäligen åtgärder för att göra en verksamhet tillgänglig. Den nya lagen, i kombination med de politiska målsättningarna och de lagar och konventioner som redan finns inom området, skapar ett tryck på landets kommuner att ta steg framåt mot ett samhälle som är tillgängligt för alla.

I grunden handlar det om att ha ett systematiskt arbete med frågorna. Tillgänglighetsfrågorna skär genom hela kommunens verksamhet, och endast genom ett organiserat arbete och samverkan kan framsteg göras. Undersökningen visar att många kommuner brister i detta hänseende. I flera kommuner uteblir också relativt enkla åtgärder som spelar stor roll för människor med någon form av funktionsnedsättning. Det kan handla om att ställa krav på att uteserveringar ska vara tillgängliga när tillstånd ges till krogar, eller att se till att den kultur som kommunen finansierar är tillgänglig för alla.

Alla människor har rätt till ett bra liv. Kommunerna är den del av offentliga sektorn som har störst möjligheter att på ett konkret sätt förbättra tillvaron för enskilda människor. Nu när en ny mandatperiod inletts runt om i kommunerna är det extra angeläget att prioritera tillgänglighetsfrågorna, så att de kan bli en naturlig del av alla kommunala verksamheter.

Harald Wessman, affärsområdeschef personlig assistans

Humana är Sveriges största företag inom personlig assistans och individ- och familjeomsorg. Vi är en kvalitetsaktör inom äldreomsorg och LSS-boenden samt har skola för elever med funktionsnedsättning. Vi är 14 000 medarbetare i Sverige och Norge som arbetar efter samma vision. Alla har rätt till ett bra liv. Läs mer på www.humana.se

Innehåll

Inledning.....	2
1. Sammanfattning	4
2. Metod	5
3. Resultatredovisning.....	6
3.1 Sex av tio saknar tillgänglighetsmål i översiktsplan	6
3.2 Hälften av kommunerna saknar rapporteringsansvarig.....	7
3.3 Nära fyra av tio har kartlagt både privata och offentliga lokaler	8
3.4 Fyra av tio kommuner har inte utvärderat tillgänglighetsarbetet	9
3.5 Sju av tio kommuner prioriterar tillgängliga hemsidor	10
3.6 Sju av tio genomför insatser för att driva på privata aktörer.....	11
3.7 Många kommuner tillgänglighetsanpassar inte skolgårdar	12
3.7 En av tre erbjuder inte sommarjobb till unga med funktionsnedsättning.....	13
3.8 Sex av tio utan strategi för att anställa de med funktionsnedsättning.....	14
3.9 Hälften ställer inte tillgänglighetskrav på kultur	15
3.10 Hälften av kommunerna ställer inte krav på föreningar	16
3.11 Hälften ställer inte krav på tillgängliga uteserveringar	17
3.12 Fler än hälften kontrollerar inte tillgängligheten på uteserveringar.....	18
3.13 I fyra av fem kommuner är hälften av badplatserna inte tillgängliga	19
3.15 God tillgänglighet på badhus och idrottsanläggningar	20
4. Åtta åtgärder för ökad tillgänglighet i kommunerna	21
5. Rangordning av kommuner	22
5.1 Metod för rangordning.....	22
5.2 Betygskriterier	23
5.3 Kommunernas ranking 2015	24

1. Sammanfattning

Till grund för Humanas Tillgänglighetsbarometer 2015 ligger en enkät som skickats till landets 290 kommuner. 181 kommuner besvarade enkäten. Det är sjätte året i rad som undersökningen genomförs och i år har Hjärnskadeförbundet Hjärnkraft funnits med i undersökningens expertgrupp.

I resultaten framkommer såväl positiva resultat som områden där det finns tydliga förbättringsbehov. Variationerna mellan kommunerna är stora och det går inte att se några samband mellan en kommuns storlek och på vilket sätt de arbetar systematiskt med tillgänglighetsfrågor.

Sex av tio kommuner uppger att de saknar tillgänglighetsmål i kommunens översiktsplan. Det är en svag förbättring över tid och nu när en ny politisk mandatperiod inletts och de ny- eller omvalda majoriteterna ska förnya översiktsplanerna finns ett bra tillfälle att föra in mätbara mål för ökad tillgänglighet.

En ny fråga som ställts till kommunerna i år handlar om tillgänglighetsanpassade skolgårdar. Endast 16 procent av de granskade kommunerna uppger att alla skolgårdar kommunen ansvarar för är tillgänglighetsanpassade. Så många som hälften av kommunerna saknar beslut eller plan för att anpassa skolgårdarna.

En stor andel av kommunerna uppger också att de inte ställer krav på tillgängliga aktiviteter när de beviljar medel och stöd till kultur- och föreningsverksamhet.

Fyra av tio kommuner har inte utvärderat arbetet efter de tillgänglighetsmål kommunen har och det kan vara en bidragande orsak till att hinder för tillgänglighet inte undanröjs i tillräcklig utsträckning.

Till de positivare resultaten hör att många kommuner uppger att en relativt stor andel av deras badhus och idrottsanläggningar är tillgänglighetsanpassade samt att sju av tio kommuner arbetar efter högt ställda krav på tillgängliga webbsidor, vilket är en viktig aspekt i att skapa tillgänglig samhällsinformation.

De granskade kommunernas svar i enkätundersökningen har betygsatts och högst betyg inom de granskade områdena får Borås stad, Gävle kommun och Osby kommun som alla tre delar på första platsen.

2. Metod

Humanas Tillgänglighetsbarometer bygger på en enkät till landets 290 kommuner som skickades ut våren 2015. Frågorna arbetades fram av en projektgrupp bestående av experter på Hjärnkraft och Humana. I gruppen deltog även kommunikationsföretaget Agenda PR som genomfört undersökningen. Frågeformuläret har utvecklats i samråd med Handisam, nuvarande Myndigheten för delaktighet.

Webbenkäten skickades till kommunernas registratorer, som uppmanades att vidarebefordra undersökningen till den som är högst ansvarig för tillgänglighetsfrågor på kommunen. Enkäten skickades via mejl 11 mars. 31 mars, 13 april och 16 april skickades påminnelser ut till alla respondenter som ännu inte svarat. Utöver detta fick de som var kontaktpersoner för förra årets undersökning ett påminnande mejl.

181 kommuner har besvarat enkäten, vilket ger en svarsfrekvens på 62 procent. 164 kommuner har svarat på minst tio av de totalt 15 frågorna och har rangordnats utifrån de poäng de erhållit på respektive fråga. Metoden för hur rangordningen genomförts beskrivs i kapitlet *Metod för rangordning*. Några specifika gemensamma nämnare mellan de kommuner som inte svarat på enkäten har inte kunnat identifieras och både stora och små kommuner har deltagit. Kommuner från såväl storstadsregioner som landsbygd ingår, och den geografiska spridningen är god.

Tillgänglighetsbarometern innehåller såväl frågor om vilka styrmedel kommunen använder för att förbättra tillgängligheten, som frågor kring hur tillgängligheten faktiskt ser ut inom områden som kommunen ansvarar för. En granskning på plats i kommunerna där varje enskilt område kontrolleras skulle kunna ge en delvis annorlunda bild. Rapporten granskar ett brett spektrum av olika kommunala verksamheter och ansvarsområden. Resultaten i undersökningen bedöms vara relevanta att använda för att få en bild av tillgängligheten i Sverige 2015.

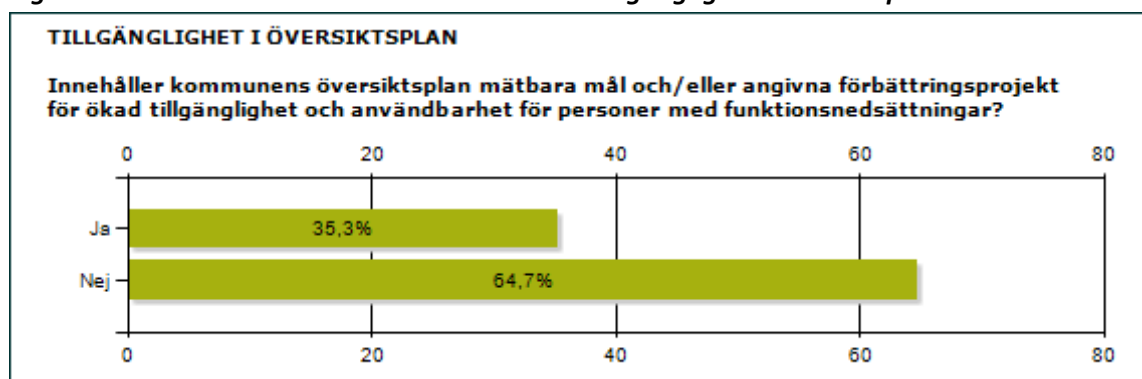
3. Resultatredovisning

3.1 Sex av tio saknar tillgänglighetsmål i översiktsplan

Drygt sex av tio uppger att kommunens översiktsplan inte innehåller mätbara mål och/eller angivna förbättringsprojekt för ökad tillgänglighet och användbarhet för personer med funktionsnedsättningar. Några kommuner uppger att de håller på att uppdatera sina planer, och att tillgänglighet då kommer att beaktas. Kommunernas översiktsplaner utgör tungt vägande styrdokument i en kommuns verksamhet och det är därför viktigt att tillgänglighetsfrågor finns med.

Frågan har funnits med även tidigare år, och en viss förbättring kan skönjas. 2010 svarade sju av tio nej på frågan. Jämfört med 2014 syns dock ingen skillnad. Förändringar ska dock tolkas med försiktighet då några kommuner som deltagit tidigare inte deltar i år och vice versa.

Figur 1: Andel av kommunerna som har mål om tillgänglighet i översiktsplanen

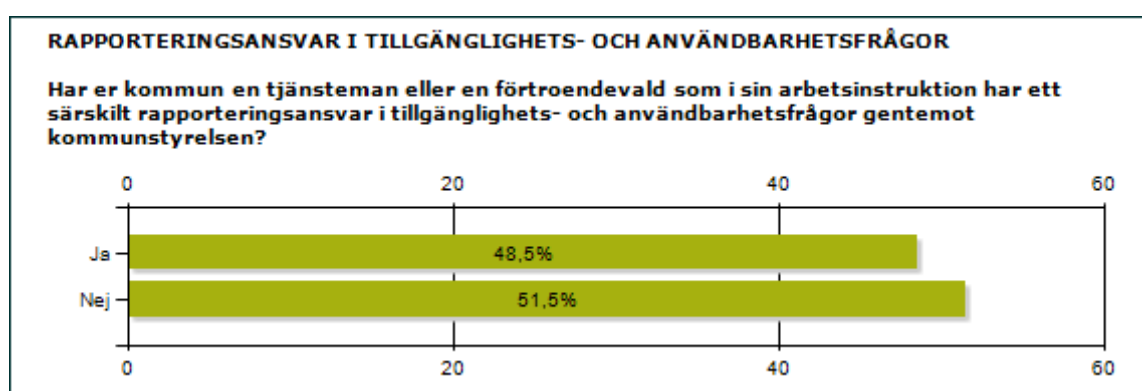
	Procent	Antal
Ja	35,3%	60
Nej	64,7%	110
	Svarande	170

3.2 Hälften av kommunerna saknar rapporteringsansvarig

På frågan om det finns någon inom kommunen som i sin arbetsinstruktion har ett särskilt rapporteringsansvar för tillgänglighetsfrågor i relation till kommunstyrelsen svarar endast hälften av kommunerna att de har detta. Även denna fråga har funnit med under fler år, och någon förbättring har inte skett.

Att det finns en person med uppgift att rapportera gentemot kommunstyrelsen i tillgänglighetsfrågor är en viktig faktor för att tillgänglighet ska beaktas i beslutsfattandet och ge genomslag i hela kommunens verksamhet.

Figur 2: Andel av kommunerna som har person som är rapporteringsansvarig till kommunstyrelsen

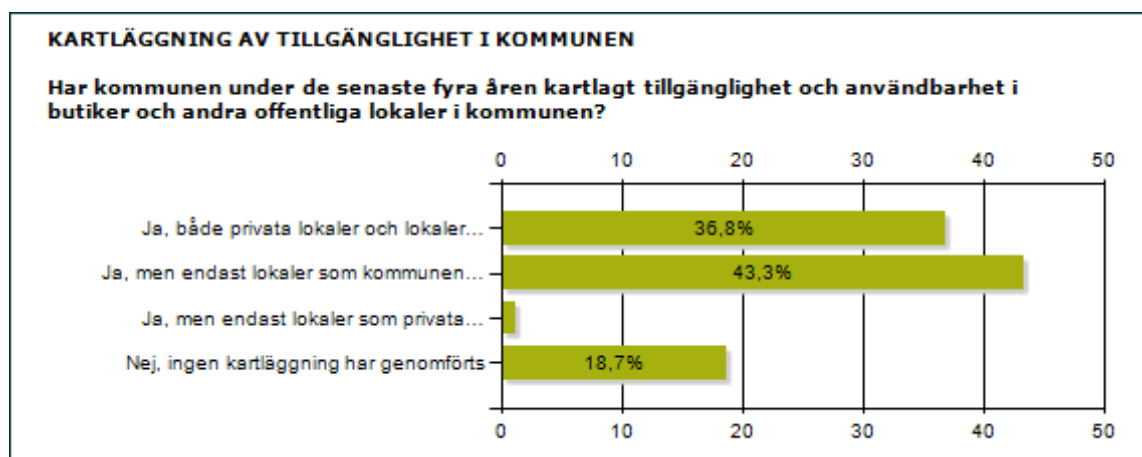
	Procent	Antal
Ja	48,5%	82
Nej	51,5%	87
	Svarande	169

3.3 Nära fyra av tio har kartlagt både privata och offentliga lokaler

På frågan om kommunen under de senaste fyra åren kartlagt hur tillgängligheten ser ut i butiker och andra offentliga lokaler i kommunen, svarar 37 procent att de kartlagt tillgängligheten i både privata och offentliga lokaler. 43 procent svarar att de enbart kartlagt lokaler som kommunen förfogar över. Nära var femte kommun uppger att de inte genomfört någon kartläggning alls. Inte heller när det gäller denna fråga har någon förbättring över tid skett. 2014 uppgav 44 procent av kommunerna att de kartlagt både privata och offentliga lokaler.

Förutsatt att kartläggningarna också leder till konkreta åtgärdsplaner som sedan genomförs är det ändå positivt att så pass stor andel av landets kommuner arbetar med att kartlägga tillgänglighet och användbarhet. Ofta välkomnas engagemang kring tillgänglighet från kommunens sida av privata aktörer som ofta saknar den kompetens i tillgänglighetsfrågor som kommunen i många fall besitter.

Figur 3: Andel av kommunerna som har kartlagt offentliga lokaler

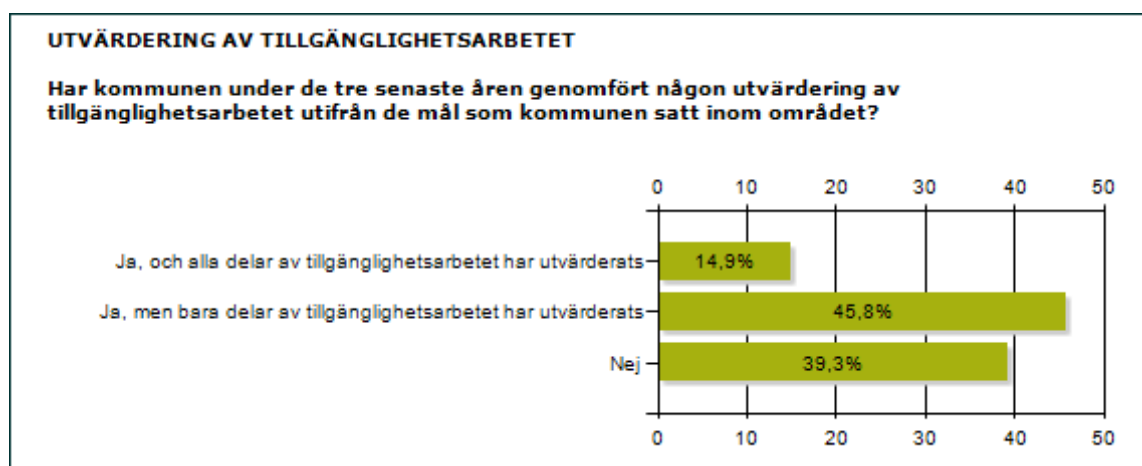
	Procent	Antal
Ja, både privata lokaler och lokaler som kommunen förfogar över har kartlagts	36,8%	63
Ja, men endast lokaler som kommunen förfogar över har kartlagts	43,3%	74
Ja, men endast lokaler som privata aktörer förfogar över har kartlagts	1,2%	2
Nej, ingen kartläggning har genomförts	18,7%	32
	Svarande	171

3.4 Fyra av tio kommuner har inte utvärderat tillgänglighetsarbetet

På frågan om kommunen under de senaste tre åren har utvärderat tillgänglighetsarbetet utifrån de mål som kommunen satt inom området svarar endast 15 procent att alla delar har utvärderats. 46 procent uppger att de utvärderat delar av arbetet, och en så stor andel som 39 procent svarar att de inte genomfört någon utvärdering alls under de tre senaste åren. Frågan har funnits med de två senaste åren, men ingen förbättring går att utläsa.

Undersökningen ger inte svar på vilka delar av tillgänglighetsarbetet som har utvärderats. Däremot ger den en indikation på ambitionerna kring tillgänglighetsarbetet. Att utvärdera genomförda insatser är en central del i ett systematiskt arbete i riktning mot ett tillgängligt samhälle.

Figur 4: Andel av kommunerna som har utvärderat tillgänglighetsarbetet de senaste tre åren

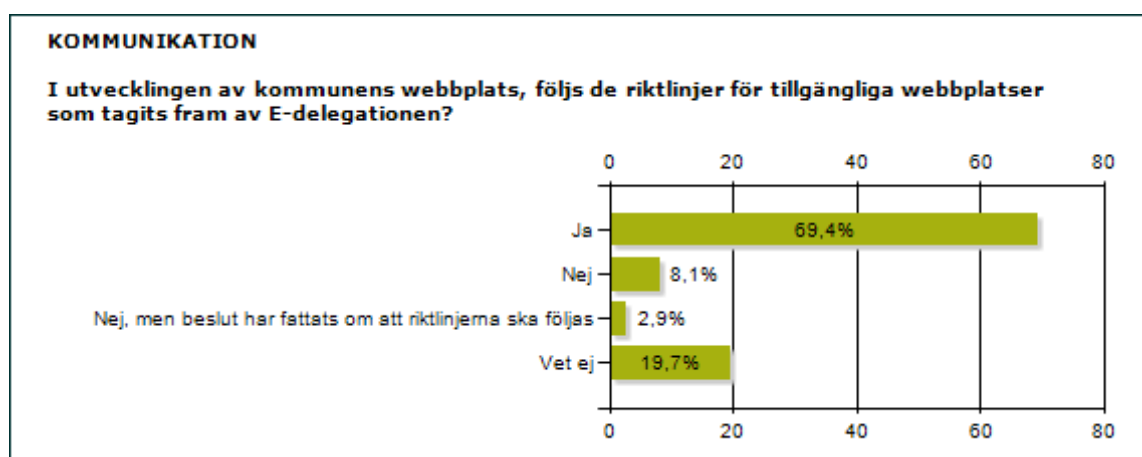
	Procent	Antal
Ja, och alla delar av tillgänglighetsarbetet har utvärderats	14,9%	25
Ja, men bara delar av tillgänglighetsarbetet har utvärderats	45,8%	77
Nej	39,3%	66
	Svarande	168

3.5 Sju av tio kommuner prioriterar tillgängliga hemsidor

E-delegationen, som är en kommitté under Näringsdepartementet, har riktlinjer för tillgängliga webbplatser. Reglerna är relativt omfattande och bygger på en internationell standard. I undersökningen har vi ställt frågan om kommunen i sin utveckling av kommunens webbplats arbetar utifrån riktlinjerna. Sju av tio kommuner svarar att de följer dem. Däremot uppger var femte kommun att de inte vet, och åtta procent uppger att de inte följs. Av dessa uppger dock ett par kommuner att de arbetar med andra insatser för att göra hemsidan tillgänglig. Ett par kommuner svarar att de har fattat beslut om att följa riktlinjerna.

Sammantaget innebär resultaten att en majoritet av kommunerna arbetar utifrån och följer de riktlinjer som har tagits fram. I de öppna svaren framkommer att ambitionerna varierar, men att en så stor andel av kommunerna i undersökningen använder riktlinjerna är att betrakta som positivt. Dock innebär resultaten samtidigt att tre av tio kommuner inte prioriterar frågan. Att var femte kommun inte vet om riktlinjerna följs pekar på att den egna webbplatsen inte ligger högt på tillgänglighetsagendan. Fler kommuner bör prioritera frågan, särskilt mot bakgrund av att en allt större del av kommunens kommunikation med medborgarna sker digitalt.

Figur 5: Andel av kommunerna som följer E-delegationens webbriktlinjer

	Procent	Antal
Ja	69,4%	120
Nej	8,1%	14
Nej, men beslut har fattats om att riktlinjerna ska följas	2,9%	5
Vet ej	19,7%	34
	Svarande	173

3.6 Sju av tio genomför insatser för att driva på privata aktörer

I undersökningen svarar sju av tio kommuner att de genomför olika insatser för att driva på privata aktörer. Det är positivt, men samtidigt är det anmärkningsvärt att en så stor andel som tre av tio inte gör något för att få företag att bli bättre på tillgänglighet. Särskilt eftersom det inte är frågan om en insats som behöver vara kostsam för kommunen, och heller inte behöver innebära stora åtaganden för de privata aktörerna.

De vanligaste åtgärderna handlar om att erbjuda checklistor och lathundar till privata aktörer, uppmana dem att redovisa information om tillgänglighet där övrig kundinformation finns samt att erbjuda forum för erfarenhetsutbyten. Mindre vanligt är att kommunerna ger ekonomiska incitament eller använder vite i fall då aktörer inte uppfyller lagkrav. Bland de som angett att kommunen jobbar med andra insatser, märks exempelvis information, tillgänglighetspromenader och utbildningsinsatser.

Privata aktörer har både en viktig roll och ett stort ansvar när det handlar om att förbättra tillgängligheten i samhället. En stor del av de lokaler, tjänster och produkter som påverkar människors livsutrymme ägs eller erbjuds av privata aktörer. Kommunen har en möjlighet att driva på privata aktörer och skapa förutsättningar för att de ska kunna ta sitt ansvar.

Tabell 1. Insatser för att driva på privata aktörer

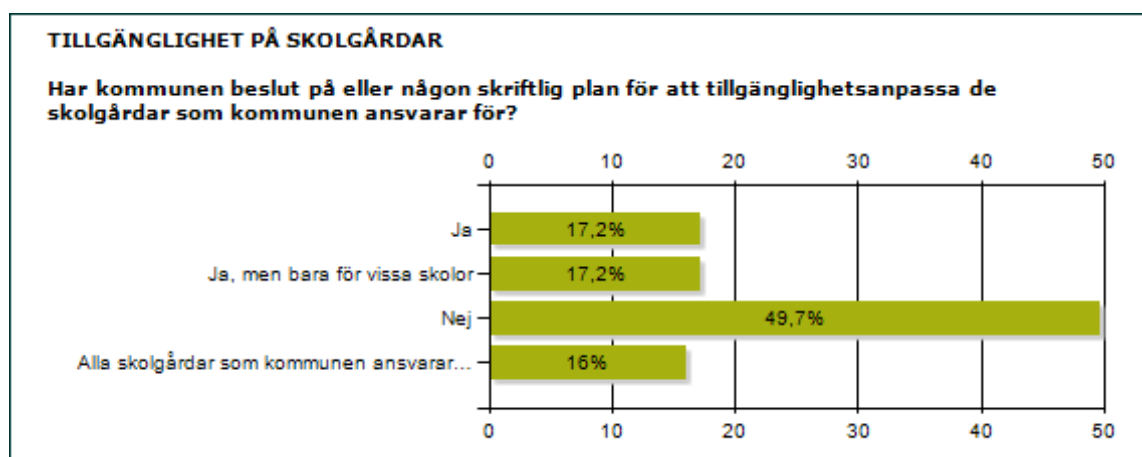
	Procent	Antal
Kommunen erbjuder utbildningar om tillgänglighet till privata aktörer	10,4%	17
Kommunen erbjuder checklistor eller lathundar för förbättrad tillgänglighet till privata aktörer	28%	46
Kommunen ger investeringsstöd eller annat ekonomiskt incitament till privata aktörer	4,9%	8
Kommunen uppmärksammar goda initiativ från privata aktörer, genom exempelvis priser	17,7%	29
Kommunen erbjuder privata aktörer forum för erfarenhetsutbyte och diskussion kring tillgänglighet	18,9%	31
Kommunen uppmanar privata aktörer att redovisa information om tillgängligheten till deras lokaler/verksamhet där övrig kundinformation finns, såsom adress, öppettider och hur man hittar dit	21,3%	35
Kommunen har dömt ut vite i fall då privata aktörer inte uppfyller lagkrav	5,5%	9
Andra insatser, nämligen:	34,1%	56
Inga insatser genomförs för att driva på privata aktörer	30,5%	50
	Svarande	164

3.7 Många kommuner tillgänglighetsanpassar inte skolgårdar

Skolgårdar är en viktig del av en skolas lärmiljö. Därför är det viktigt att inte bara en skolas byggnader, utan också den tillhörande skolgården är tillgänglig för elever med funktionsnedsättning. Nära var sjätte kommun svarar att det finns beslut på eller skriftlig plan för att tillgänglighetsanpassa de skolgårdar som kommunen ansvarar för. Något färre, 16 procent, svarar att alla skolgårdar som kommunen ansvarar för är tillgänglighetsanpassade. Däremot svarar hälften av kommunerna att det varken finns beslut eller plan för att anpassa skolgårdarna. Detta pekar på att många kommuner inte arbetar alls med att tillgängliggöra skolgårdar, något som får konsekvenser för elever men också kan påverka personal eller familjemedlemmar med någon form av funktionsnedsättning.

Friskolorna är inte granskade genom denna fråga men självklart är det lika viktigt med tillgänglighet oavsett vem som bedriver verksamheten och kommunerna behöver därför föra en nära dialog också med privata utförare.

Figur 6. Andel kommuner som har plan för att tillgänglighetsanpassa skolgårdar

	Procent	Antal
Ja	17,2%	28
Ja, men bara för vissa skolor	17,2%	28
Nej	49,7%	81
Alla skolgårdar som kommunen ansvarar för är tillgänglighetsanpassade	16%	26
Svarande		163

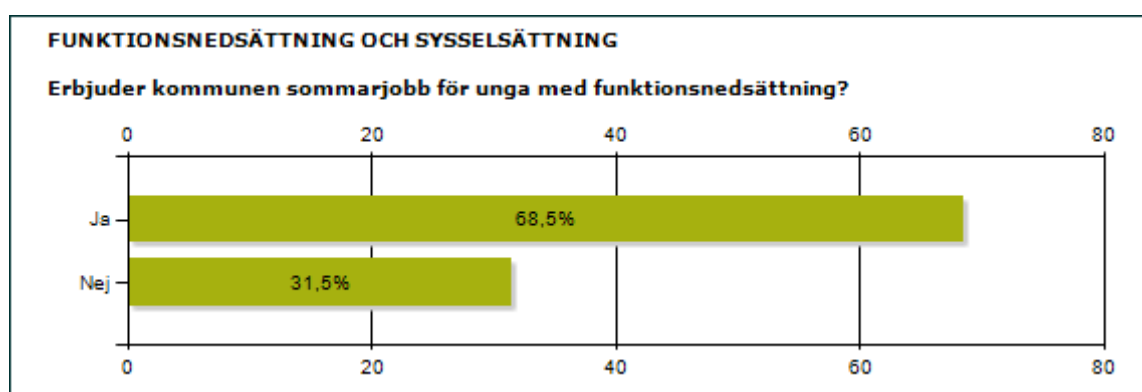
3.7 En av tre erbjuder inte sommarjobb till unga med funktionsnedsättning

Knappt en tredjedel av kommunerna uppger att de inte erbjuder sommarjobb till unga med funktionsnedsättning. Resultatet innebär ingen förbättring jämfört med förra året.

Frågan avsåg, vilket respondenterna också informerades om, reguljära sommarjobb som erbjuds inom den egna organisationen eller som kommunen finansierar, och som kan kräva tillgänglighetsanpassningar.

Bland personer som har någon form av funktionsnedsättning är arbetslösheten betydligt högre än i andra grupper och den ökar dessutom mer. Därför är det särskilt angeläget att kommunerna, men också företag och myndigheter, gör särskilda insatser för att ge fler möjlighet till sysselsättning. Att bidra till att ge unga människor erfarenhet av arbetslivet genom sommarjobb är en viktig insats som en kommun kan göra för att stärka den enskildes möjligheter till framtida sysselsättning.

Figur 7: Andel av kommunerna som erbjuder sommarjobb till unga med funktionsnedsättning

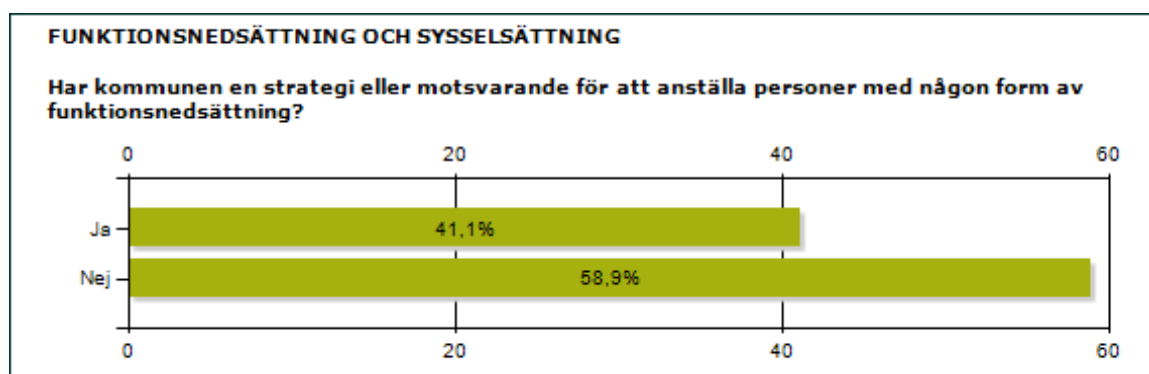
	Procent	Antal
Ja	68,5%	113
Nej	31,5%	52
	Svarande	165

3.8 Sex av tio utan strategi för att anställa de med funktionsnedsättning

Sveriges kommuner är stora arbetsgivare, och på många orter är just kommunen den största arbetsgivaren. Den offentliga sektorn har också ett ansvar för att agera föredöme.

På frågan om kommunen har en strategi eller motsvarande för att anställa personer med funktionsnedsättning så svarar endast fyra av tio att sådan finns. Även om ett antal kommuner anger att de på andra sätt adresserar frågan så bör fler kommuner prioritera att ta fram en strategi som omfattar hela kommunen.

Figur 8. Andel som har strategi för att anställa personer med funktionsnedsättning

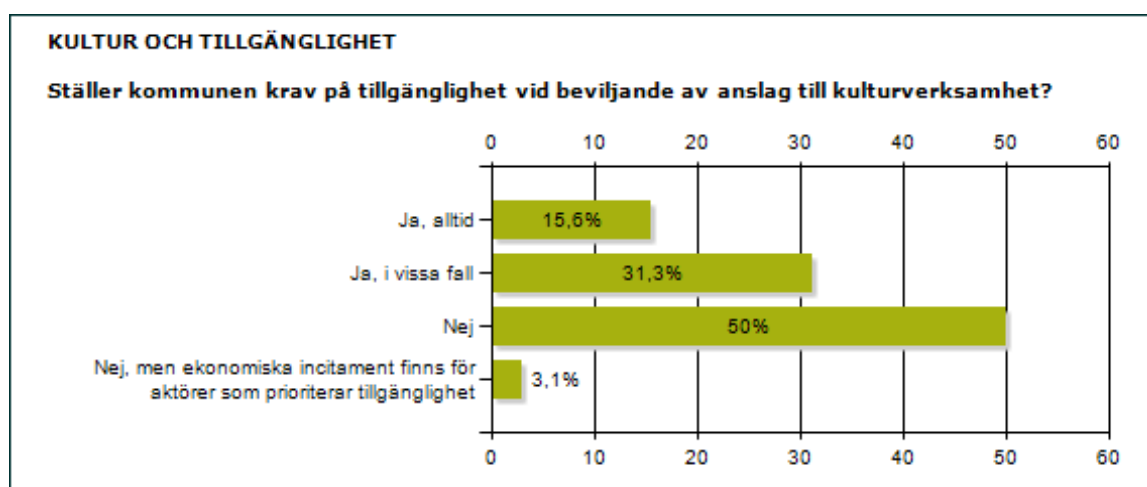
	Procent	Antal
Ja	41,1%	67
Nej	58,9%	96
	Svarande	163

3.9 Hälften ställer inte tillgänglighetskrav på kultur

På frågan om huruvida kommunerna ställer krav på tillgänglighet vid beviljande av anslag till kulturverksamhet så är resultaten nedslående. Endast 15 procent av kommunerna ställer alltid krav på att den kulturverksamhet som kommunen finansierar ska vara tillgänglig. Drygt hälften av de svarande uppger att de aldrig ställer krav på tillgänglighet.

Även om frågan inte ger svar på hur det är ställt med tillgängligheten i olika kulturverksamheter i kommunerna, så är det illavarslande att så få kommuner har för vana att ställa krav på att den kultur som gemensamt finansieras ska vara öppen för alla.

Figur 9: Andel kommuner som ställer krav på att kultur som beviljas anslag ska vara tillgänglig

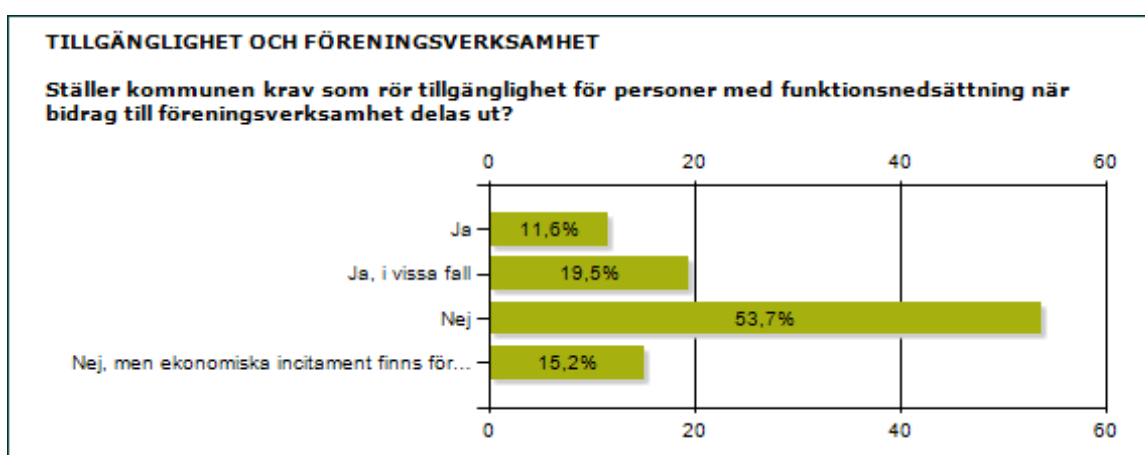
	Procent	Antal
Ja, alltid	15,6%	25
Ja, i vissa fall	31,3%	50
Nej	50%	80
Nej, men ekonomiska incitament finns för aktörer som prioriterar tillgänglighet	3,1%	5
	Svarande	160

3.10 Hälften av kommunerna ställer inte krav på föreningar

Ett sätt att få föreningar runt om i landet att anpassa olika verksamheter så att alla kan delta är genom att ställa krav på tillgänglighet när föreningsbidrag delas ut. Även om information och lathundar kan spela en stor roll, är det många gånger ekonomiska incitament av olika slag som har bäst förutsättningar att göra skillnad.

Resultaten visar att drygt hälften av kommunerna inte använder instrumentet alls. Tre av tio ställer krav i vissa fall eller alltid, och 16 procent använder andra former av ekonomiska incitament. Sammantaget har fler kommuner än idag anledning att ställa krav på tillgänglighet när medel delas ut till föreningar.

Figur 10: Andel av kommunerna som ställer krav på tillgänglighet när föreningsbidrag delas ut

Procent Antal

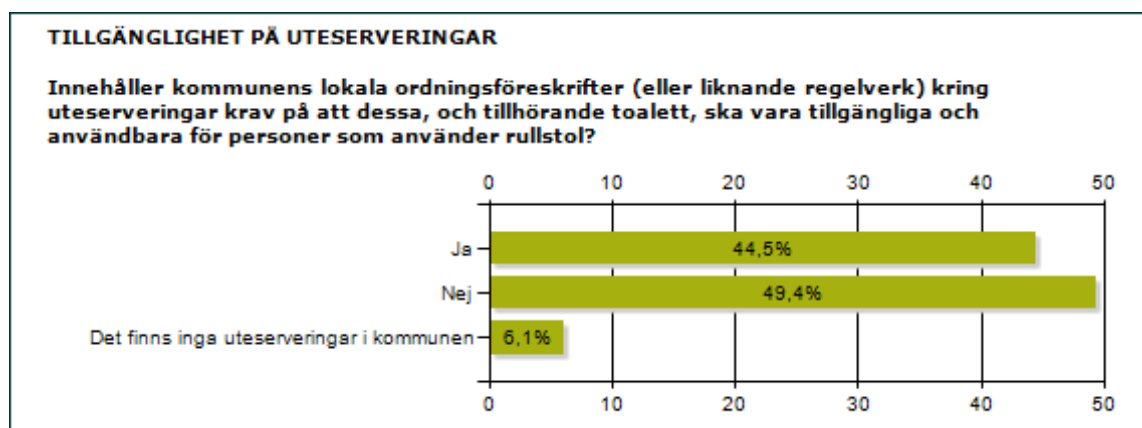
	Procent	Antal
Ja	11,6%	19
Ja, i vissa fall	19,5%	32
Nej	53,7%	88
Nej, men ekonomiska incitament finns för föreningar som prioriterar tillgänglighet	15,2%	25
Svarande		164

3.11 Hälften ställer inte krav på tillgängliga uteserveringar

Drygt hälften av kommunerna saknar ordningsföreskrifter som ställer krav på tillgängliga uteserveringar, och på detta område har ingen förbättring skett de senaste åren. Kommunerna kan genom sina ordningsföreskrifter kring uteserveringar ställa krav på att de ska vara tillgängliga för personer som använder rullstol. Genom att inte ge tillstånd till en uteservering som är otillgänglig kan en kommun på ett enkelt och billigt sätt se till att alla uteserveringar fungerar även för personer med funktionsnedsättning.

Att ställa krav vid bygglov, i ordningsstadgor eller i andra dokument som kan påverka privata aktörer kan vara ett viktigt sätt att främja positiv förändring. Det gör också att den aktör som vill investera i tillgänglighetsanpassningar inte missgynnas i relation till konkurrenter som inte genomför sådana investeringar.

Figur 11: Andel av kommunerna som ställer krav på tillgängliga uteserveringar

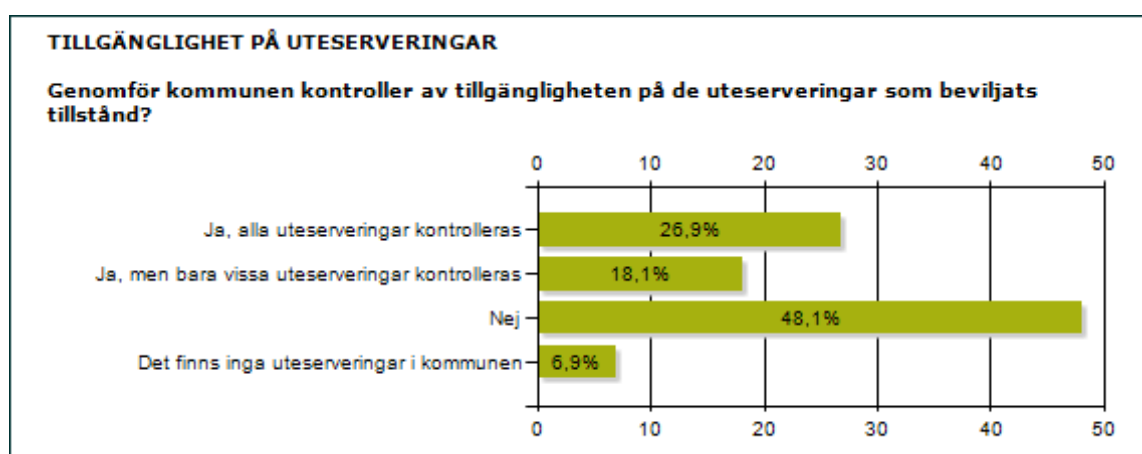
	Procent	Antal
Ja	44,5%	73
Nej	49,4%	81
Det finns inga uteserveringar i kommunen	6,1%	10
Svarande		164

3.12 Fler än hälften kontrollerar inte tillgängligheten på uteserveringar

Att krav ställs på tillgänglighet behöver inte innebära att en uteservering är tillgänglig i praktiken. På frågan om kontroller av tillgängligheten genomförs, svarar knappt hälften av kommunerna, 48 procent, att kontroller inte genomförs alls. 27 procent uppger att alla serveringar kontrolleras, och 18 procent anger att vissa serveringar kontrolleras.

För att säkerställa att uteserveringarna är tillgängliga bör kommunerna både ställa krav när tillstånd beviljas, men också följa upp tillgängligheten i praktiken.

Figur 12: Andel av kommunerna som kontrollerar tillgängligheten på uteserveringar

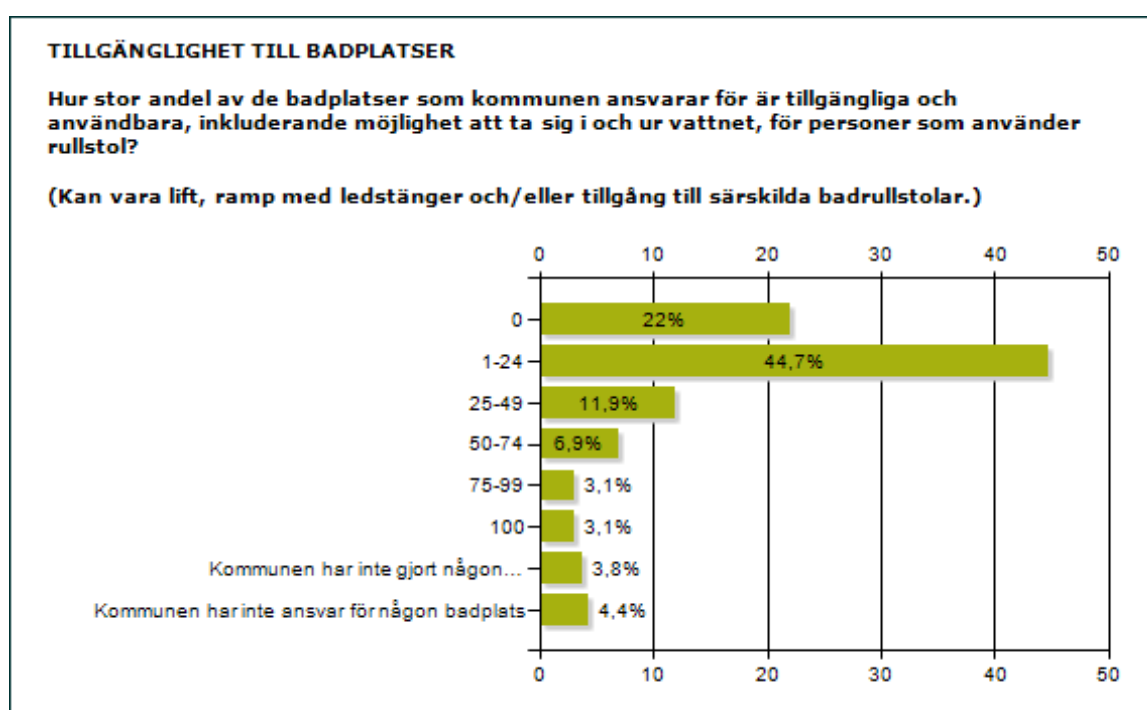
	Procent	Antal
Ja, alla uteserveringar kontrolleras	26,9%	43
Ja, men bara vissa uteserveringar kontrolleras	18,1%	29
Nej	48,1%	77
Det finns inga uteserveringar i kommunen	6,9%	11
Svarande		160

3.13 I fyra av fem kommuner är hälften av badplatserna inte tillgängliga

På frågan om hur stor andel av de badplatser kommunen ansvarar för som är tillgängliga för personer som använder rullstol svarar knappt fyra av fem att inte ens hälften av badplatserna är tillgängliga. Inga förbättringar tycks ha skett jämfört med tidigare år, och var femte kommun svarar att ingen av badplatserna som de ansvarar för är tillgängliga.

Svaren visar att det återstår ett stort, men inte nödvändigtvis kostsamt, arbete för att ge människor med funktionsnedsättningar möjlighet att bada ute under sommaren. Fler kommuner måste prioritera att tillgängliggöra badplatser, särskilt på de ställen där det helt saknas anpassade bad.

Figur 13: Andel tillgängliga badplatser i kommunerna

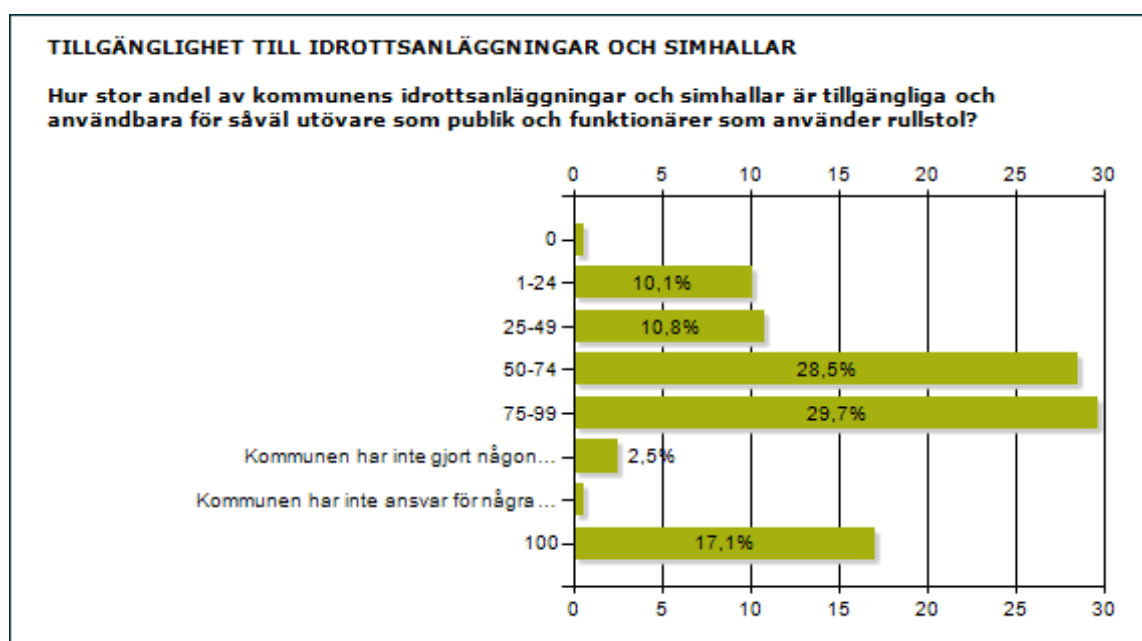

	Procent	Antal
0	22%	35
1-24	44,7%	71
25-49	11,9%	19
50-74	6,9%	11
75-99	3,1%	5
100	3,1%	5
Kommunen har inte gjort någon tillgänglighetsinventering av badplatser	3,8%	6
Kommunen har inte ansvar för någon badplats	4,4%	7
	Svarande	152

3.15 God tillgänglighet på badhus och idrottsanläggningar

När det handlar om badhus och idrottsanläggningar så redovisar nästan hälften av kommunerna relativt god tillgänglighet till idrottsanläggningar. Minst tre av fyra av anläggningar är tillgängliga för publik och utövare, vilket får anses vara ett bra resultat. Kommunerna har kommit längre på detta område än när det gäller badplatser.

Figur 14: Andel tillgängliga idrottsanläggningar och simhallar i kommunerna

	Procent	Antal
0	0,6%	1
1-24	10,1%	16
25-49	10,8%	17
50-74	28,5%	45
75-99	29,7%	47
100	17,1%	27
Kommunen har inte gjort någon tillgänglighetsinventering av idrottsanläggningar eller simhallar	2,5%	4
Kommunen har inte ansvar för några idrottsanläggningar eller simhallar	0,6%	1
Svarande		152

4. Åtta åtgärder för ökad tillgänglighet i kommunerna

Humanas femte tillgänglighetsbarometer visar att många kommuner behöver ta nya tag för att förbättra tillgängligheten för personer med funktionsnedsättning. Att det är valår och att lagen som innebär att otillgänglighet ska klassas som diskriminering inom kort träder i kraft, innebär att det finns två goda skäl att sätta igång omgående. Dessutom ligger regeringens politik om att alla enkelt avhjälpbara hinder ska tas bort fast.

Med utgångspunkt i undersökningen föreslås ett antal åtgärder som kommunerna kan genomföra. Insatserna bör utformas i samarbete med lokala organisationer som företräder personer med funktionsnedsättning.

1. Mätbara tillgänglighetsmål i styrande dokument

Många kommuner anger konkreta miljöåtgärder i översiktsplanerna. Kommunerna bör på samma sätt utarbeta mätbara mål och ange förbättringsområden för tillgänglighet i dessa planer och i andra styrande dokument. Mål och genomförda insatser bör också följas upp utvärderas.

2. Utse person med rapporteringsansvar

Kommunerna bör utse en person med rapporteringsansvar till kommunstyrelsen i tillgänglighetsfrågor för att säkerställa att tillgänglighet beaktas i beslutsfattande och får genomslag i hela kommunens verksamhet.

3. Påverka privata aktörer

Kommunerna bör kartlägga hur privata aktörer i kommunen arbetar med tillgänglighet samt erbjuda verktyg, utbildning och stöd till för att förbättra tillgängligheten. Genom att både erbjuda hjälp och ge incitament, men också våga använda sanktioner, kan viktiga steg tas mot ett tillgängligare samhälle.

4. Prioritera tillgänglighet i skolor

Alla kommuner bör ha uppdaterade inventeringar av tillgängligheten i skolorna i kommunen. Skolgårdar är en viktig del av lärmiljön och kommunerna bör ta fram planer för att tillgänglighetsanpassa alla skolgårdar.

5. Satsa på kompetensutveckling inom tillgänglighet

Ett kostnadseffektivt sätt att främja tillgänglighet är att öka kunskapen hos politiker och tjänstemän. Alla kommuner bör erbjuda kontinuerlig kompetensutveckling i frågan till den egna personalen. Låg kunskap hos nyckelpersoner i kommunerna riskerar att leda till att tillgänglighetsarbetet stannar av.

6. Ge alla unga möjlighet att komma ut på arbetsmarknaden

Att ge framförallt unga människor yrkeserfarenhet genom sommarjobb eller anställningar inom kommunen är en viktig insats för att fler ska komma ut på arbetsmarknaden. De kommuner som ännu inte erbjuder feriearbete även till de i behov av särskilt stöd bör göra detta, och kommunerna bör ta fram strategier för att rekrytera personer med funktionsnedsättning.

7. Ställ krav på tillgänglighet

Kommunerna bör när de beviljar tillstånd eller finansierar verksamhet ställa krav på tillgänglighet. Genom detta kan tillgängligheten i samhället förbättras utan att det behöver kosta kommunen

något. Kommunerna bör också på olika sätt kontrollera att de krav som ställts verkligen uppfyllts.

8. Gör badplatser och idrottsanläggningar tillgängliga

För att ge personer med funktionsnedsättning samma möjligheter till aktivitet som andra behöver kommunerna se till att badplatser, idrottsanläggningar och lekparker görs tillgängliga och användbara för personer med funktionsnedsättning. Frågan är särskilt angelägen då många med funktionsnedsättning har svårt att kunna motionera i den utsträckning de vill.

5. Rangordning av kommuner

5.1 Metod för rangordning

Kommunernas svar har betygssatts och utifrån betygen har en rangordning gjorts. En kommun som har fått bra betyg behöver inte nödvändigtvis vara en kommun som av personer med någon form av funktionsnedsättning upplevs som mer tillgänglig än en kommun som fått dåligt betyg, eller vice versa. Betygen fungerar dock som en indikator på i vilken utsträckning en kommun använder sig av olika styrmedel och verktyg som står till buds för att göra samhället tillgängligt för personer med funktionsnedsättning.

Kommuner som svarat på färre än tio frågor har tagits bort ur rangordningen, men deras svar ingår i redovisningen av svaren på respektive fråga i rapporten. Maxbetyg på ett enskilt svarsalternativ är tre poäng. Minimipoäng på respektive fråga är noll poäng och de kommuner som helt låtit bli att svara på en fråga har fått noll poäng för den frågan. De kommuner som svarat på alla 15 poänggivande frågor får sin totala poäng dividerad med 15.

De kommuner vars svar visar att kommunen inte har någon anläggning eller verksamhet som en specifik fråga avser eller har fått dessa frågor borttagna från sammanställningen. En kommun som efter sådan justering exempelvis har svarat på 14 av 15 frågor får sin totalpoäng dividerad med 14.

5.2 Betygskriterier

Betygskriterier 2015

<p>1. Innehåller kommunens översiktsplan mätbara mål och/eller angivna förbättringsprojekt för ökad tillgänglighet och användbarhet för personer med funktionsnedsättningar? Ja- 3 poäng. Nej- 0 poäng.</p>
<p>2. Har er kommun en tjänsteman eller en förtroendevald som i sin arbetsinstruktion har ett särskilt rapporteringsansvar i tillgänglighets- och användbarhetsfrågor gentemot kommunstyrelsen? Ja- 3 poäng. Nej- 0 poäng.</p>
<p>3. Har kommunen under de senaste fyra åren kartlagt tillgänglighet och användbarhet i butiker och andra offentliga lokaler i kommunen? Ja, både priv. och off- 3 poäng. Ja, men endast off- 1 poäng, Ja, men endast priv – 1 poäng. Nej- 0.</p>
<p>4. Har kommunen under de tre senaste åren genomfört någon utvärdering av tillgänglighetsarbetet utifrån de mål som kommunen satt inom området. Ja, alla delar- 3 poäng. Ja, men bara delar av arbetet- 1 poäng. Nej- 0 poäng.</p>
<p>5. I utvecklingen av kommunens webbplats, följs de riktlinjer för tillgängliga webbplatser som tagits fram av E-delegationen? Ja- 3 poäng. Nej- 0 poäng. Nej, men beslut har fattats om att riktlinjerna ska följas- 1 poäng Vet ej- 0 poäng.</p>
<p>6. Vilka av följande insatser genomför kommunen för att driva på privata aktörers arbete med att förbättra tillgänglighet och användbarhet? Ett halvt poäng per angiven insats. Inga insatser- 0 poäng</p>
<p>7. Har kommunen beslut på eller någon skriftlig plan för att tillgänglighetsanpassa de skolgårdar som kommunen ansvarar för? Ja- 3 poäng, Nej, men bara för vissa- 1 poäng. Nej- 0 poäng. Alla skolgårdar är tillgänglighetsanpassade- 3 poäng.</p>
<p>8. Erbjuder kommunen sommarjobb för unga med funktionsnedsättning? Ja- 3 poäng. Nej- 0 poäng.</p>
<p>9. Har kommunen en strategi eller motsvarande för att anställa personer med någon form av funktionsnedsättning? Ja- 3 poäng. Nej- 0 poäng.</p>
<p>10. Ställer kommunen krav på tillgänglighet vid beviljande av anslag till kulturverksamhet? Ja, alltid- 3 poäng. Ja, i vissa fall- 1 poäng. Nej, men ekonomiska incitament finns- 1 poäng. Nej- 0 poäng.</p>
<p>11. Ställer kommunen krav som rör tillgänglighet för personer med funktionsnedsättning när bidrag till föreningsverksamhet delas ut? Ja, alltid- 3 poäng. Ja, i vissa fall- 2 poäng. Nej, men ekonomiska incitament finns- 1 poäng. Nej- 0 poäng.</p>
<p>12. Innehåller kommunens lokala ordningsföreskrifter (eller liknande regelverk) kring uteserveringar krav på att dessa, och tillhörande toalett, ska vara tillgängliga och användbara för personer som använder rullstol? Ja- 3 poäng. Nej- 0 poäng. Inga uteserveringar i kommunen- frågan utgår.</p>
<p>13. Genomför kommunen kontroller av tillgängligheten på de uteserveringar som beviljats tillstånd? Ja, alla kontrolleras- 3 poäng. Ja, men bara vissa kontrolleras- 1 poäng. Nej- 0 poäng.</p>
<p>14. Hur stor andel av de badplatser som kommunen ansvarar för är tillgängliga och användbara, inkluderande möjlighet att ta sig i och ur vattnet, för personer som använder rullstol? Ingen inventering eller 0 procent- 0 poäng, 1-49- 1 poäng, 50-74- 2 poäng, 75-100- 3 poäng. Kommunen har inte ansvar för någon badplats- frågan utgår.</p>
<p>15. Hur stor andel av kommunens idrottsanläggningar och simhallar är tillgängliga och användbara för såväl utövare som publik och funktionärer som använder rullstol? Ingen inventering eller 0 procent- 0 poäng, 1-49- 1 poäng, 50-74- 2 poäng, 75-100- 3 poäng. Kommunen har inte ansvar för några idrottsanläggningar eller simhallar- frågan utgår.</p>

5.3 Kommunernas ranking 2015

Nedan återfinns de 164 kommuner som svarat på minst tio av frågorna och som därmed har erhållit betyg och rankats.

Grönmarkerade kommuner indikerar att de har fått högst betyg av de svarande kommunerna i sitt län. Varje enskild kommuns svar på de ställda frågorna går att finna genom att klicka på nedanstående länk. Använd därefter rullmenyn till vänster för att hitta rätt kommunrapport.

www.humana.se/tillganglighet

Placering 2015	Kommun	Län	Placering 2014
1	Borås kommun	Västra Götalands län	5
1	Gävle kommun	Gävleborgs län	3
1	Osby kommun	Skåne län	2
4	Piteå kommun	Norrbottnens län	15
5	Halmstads kommun	Hallands län	33
6	Östersunds kommun	Jämtlands län	6
7	Katrineholms kommun	Södermanlands län	64
8	Eskilstuna kommun	Södermanlands län	14
9	Luleå kommun	Norrbottnens län	12
10	Mönsterås kommun	Kalmar län	11
10	Sjöbo kommun	Skåne län	9
10	Skellefteå kommun	Västerbottens län	16
13	Ale kommun	Västra Götalands län	deltog ej
13	Trelleborgs kommun	Skåne län	50
15	Årjängs kommun	Värmlands län	deltog ej
16	Gislaveds kommun	Jönköpings län	10
16	Hörby kommun	Skåne län	deltog ej
16	Karlskoga kommun	Örebro län	41
19	Vara kommun	Västra Götalands län	38
20	Västerviks kommun	Kalmar län	48
20	Växjö kommun	Kronobergs län	13
22	Trollhättans stad	Västra Götalands län	25
22	Umeå kommun	Västerbottens län	4
24	Sundsvalls kommun	Västernorrlands län	87
25	Västerås stad	Västmanlands län	8
26	Jönköpings kommun	Jönköpings län	73
26	Stockholms stad	Stockholms län	7
26	Tierps kommun	Uppsala län	136
29	Essunga kommun	Västra Götalands län	23
29	Mörbylånga kommun	Kalmar län	34
29	Tomelilla kommun	Skåne län	28
32	Skövde kommun	Västra Götalands län	45
33	Kristianstads kommun	Skåne län	65
33	Linköpings kommun	Östergötlands län	35
33	Lunds kommun	Skåne län	31
36	Arvika kommun	Värmlands län	24
36	Härnösands kommun	Västernorrlands län	43
38	Mullsjö kommun	Jönköpings län	102
39	Munkedals kommun	Västra Götalands län	19

39	Norrköpings kommun	Östergötlands län	47
39	Trosa kommun	Södermanlands län	deltog ej
42	Kiruna kommun	Norrbottens län	53
43	Malmö stad	Skåne län	51
43	Uppsala kommun	Uppsala län	82
43	Älvsbyns kommun	Norrbottens län	97
46	Kungälv kommun	Västra Götalands län	deltog ej
46	Värnamo kommun	Jönköpings län	deltog ej
46	Ystads kommun	Skåne län	67
46	Ängelholms kommun	Skåne län	32
50	Älmhults kommun	Kronobergs län	93
51	Storfors kommun	Värmlands län	deltog ej
51	Storumans kommun	Västerbottens län	deltog ej
53	Falu kommun	Dalarnas län	40
53	Markaryds kommun	Kronobergs län	104
55	Haninge kommun	Stockholms län	deltog ej
55	Huddinge kommun	Stockholms län	88
55	Kristinehamns kommun	Värmlands län	22
55	Mjölby kommun	Östergötlands län	deltog ej
59	Sundbybergs stad	Stockholms län	95
60	Lekebergs kommun	Örebro län	deltog ej
61	Laholms kommun	Hallands län	deltog ej
62	Vilhelmina kommun	Västerbottens län	74
63	Bollnäs kommun	Gävleborgs län	123
63	Götene kommun	Västra Götalands län	131
63	Nykvarns kommun	Stockholms län	26
63	Nässjö kommun	Jönköpings län	deltog ej
63	Sandvikens kommun	Gävleborgs län	126
63	Sunne kommun	Värmlands län	139
69	Gotlands kommun	Gotlands län	deltog ej
69	Landskrona kommun	Skåne län	79
69	Tjörns kommun	Västra Götalands län	deltog ej
69	Vaggeryds kommun	Jönköpings län	deltog ej
73	Malungs kommun	Dalarnas län	deltog ej
73	Oskarshamns kommun	Kalmar län	75
75	Eslövs kommun	Skåne län	21
76	Helsingborgs kommun	Skåne län	deltog ej
76	Olofströms kommun	Blekinge län	deltog ej
78	Simrishamns kommun	Skåne län	deltog ej
79	Eksjö kommun	Jönköpings län	94
79	Karlsborgs kommun	Västra Götalands län	154
79	Ljusdals kommun	Gävleborgs län	37
79	Nacka kommun	Stockholms län	-
79	Ronneby kommun	Blekinge län	deltog ej
79	Tranås kommun	Jönköpings län	42
79	Vetlanda kommun	Jönköpings län	141
86	Timrå kommun	Västernorrlands län	106
87	Heby kommun	Uppsala län	157
87	Hultsfreds kommun	Kalmar län	66
87	Kalmar kommun	Kalmar län	deltog ej
87	Sala kommun	Västmanlands län	81
91	Strömsunds kommun	Jämtlands län	71

92	Alvesta kommun	Kronobergs län	112
92	Askersunds kommun	Örebro län	101
92	Hylte kommun	Hallands län	134
92	Mariestads kommun	Västra Götalands län	129
92	Skara kommun	Västra Götalands län	39
97	Botkyrka kommun	Stockholms län	86
97	Klippans kommun	Skåne län	58
97	Leksands kommun	Dalarnas län	deltog ej
97	Lindesbergs kommun	Örebro län	deltog ej
101	Finspångs kommun	Östergötlands län	140
101	Gällivare kommun	Norrbottens län	89
101	Kungsörs kommun	Västmanlands län	84
104	Falköpings kommun	Västra Götalands län	deltog ej
104	Torsby kommun	Värmlands län	105
106	Tibro kommun	Västra Götalands län	61
107	Åmåls kommun	Västra Götalands län	153
108	Kalix kommun	Norrbottens län	36
108	Knivsta kommun	Uppsala län	100
108	Ljungby kommun	Kronobergs län	55
108	Marks kommun	Västra Götalands län	148
108	Sorsele kommun	Västerbottens län	deltog ej
108	Sölvesborgs kommun	Blekinge län	68
114	Alingsås kommun	Västra Götalands län	124
114	Arboga kommun	Västmanlands län	70
114	Ekerö kommun	Stockholms län	deltog ej
114	Hallsbergs kommun	Örebro län	117
114	Lidköpings kommun	Västra Götalands län	46
114	Nyköpings kommun	Södermanlands län	deltog ej
114	Säffle kommun	Värmlands län	147
114	Södertälje kommun	Stockholms län	62
122	Danderyds kommun	Stockholms län	deltog ej
122	Degerfors kommun	Örebro län	118
122	Melleruds kommun	Västra Götalands län	17
122	Älvkarleby kommun	Uppsala län	125
124	Orust kommun	Västra Götalands län	deltog ej
127	Gullspångs kommun	Västra Götalands län	deltog ej
127	Kinda kommun	Östergötlands län	120
127	Munkfors kommun	Värmlands län	155
130	Lidingö Stad	Stockholms län	146
130	Vårgårda kommun	Västra Götalands län	138
132	Forshaga kommun	Värmlands län	deltog ej
133	Arvidsjaur kommun	Norrbottens län	deltog ej
133	Filipstads kommun	Värmlands län	deltog ej
133	Hedemora kommun	Dalarnas län	deltog ej
133	Kramfors kommun	Västernorrlands län	deltog ej
133	Nybro kommun	Kalmar län	deltog ej
133	Sollentuna kommun	Stockholms län	deltog ej
133	Strömstads kommun	Västra Götalands län	127
140	Grästorps kommun	Västra Götalands län	80
141	Nora kommun	Örebro län	deltog ej
142	Lessebo kommun	Kronobergs län	151
143	Fagersta kommun	Västmanlands län	109

143	Staffanstorps kommun	Skåne län	deltog ej
145	Burlövs kommun	Skåne län	deltog ej
146	Tidaholms kommun	Västra Götalands län	78
146	Vallentuna kommun	Stockholms län	116
148	Grums kommun	Värmlands län	132
149	Vännäs kommun	Västerbottens län	119
149	Åtvidabergs kommun	Östergötlands län	deltog ej
151	Kumla kommun	Örebro län	77
151	Lilla Edets kommun	Västra Götalands län	deltog ej
151	Skurups kommun	Skåne län	deltog ej
151	Vadstena kommun	Östergötlands län	113
151	Vimmerby kommun	Kalmar län	149
151	Älvdalens kommun	Dalarnas län	deltog ej
157	Bollebygds kommun	Västra Götalands län	deltog ej
157	Håbo kommun	Uppsala län	98
159	Herrljunga kommun	Västra Götalands län	130
159	Ludvika kommun	Dalarnas län	69
159	Sävsjö kommun	Jönköpings län	deltog ej
162	Gnosjö kommun	Jönköpings län	137
163	Uddevalla kommun	Västra Götalands län	deltog ej
164	Säters kommun	Dalarnas län	76